

REZOLUCJA

Rady Powiatu Tczewskiego z dnia 30 stycznia 2020 roku

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt 7 i pkt 21 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 511, 1571 i 1815) oraz § 8 ust. 2 Statutu Powiatu Tczewskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 4071 i 4660)

ogłasza się rok 2020 „ROKIEM 100-LECIA SZKOŁY MORSKIEJ W TCZEWIE”

która była pierwszą państwową szkołą morską w odradzającej się po odzyskaniu niepodległości Polsce.

O znaczeniu Szkoły Morskiej w Tczewie najwięcej mówi historia. Trzeba tu przypomnieć, że wskrzeszona po 123 latach zaborów Rzeczpospolita, dzięki licznym zabiegom dyplomatycznym polskich przywódców, odzyskała upragniony dostęp do Bałtyku na mocy traktatu wersalskiego z 28 czerwca 1919 roku. Bez niego wskrzeszona Rzeczpospolita nie miałaby szans na niezależność gospodarczą, gdyż skazanie ją na pośrednictwo portów nie zawsze przyjaznych Niemiec czy Rosji wykluczałoby Polskę z udziału w handlu zagranicznym.

Rok 2020 jest wyjątkowy także przez to, że teren nadmorski stał się w pełni polski w lutym 1920 roku. 10 lutego bieżącego roku będziemy obchodzić 100-lecie historycznych „zaślubin” Polski z Bałtykiem, których w Pucku dokonał generał Józef Haller, dowódca Frontu Pomorskiego, który przyniósł wolność także naszemu miastu. Należy wspomnieć, że w skład jego armii wchodził I Batalion Morski, złożony z oficerów i marynarzy z byłych flot zagranicznych, który z generałem Hallerem wyzwalał powiat tczewski w dniach od 27 do 30 stycznia 1920 roku.

Odkąd Polska stała się na nowo państwem morskim, musiała strzec granic nad Bałtykiem, stworzyć flotę narodową i odpowiednie zaplecze portowe oraz rozwijać handel morski. Wiedząc o tym, Józef Piłsudski już 28 listopada 1918 roku utworzył marynarkę wojenną. Wiadomo, że przyszłość floty wojennej i handlowej zależała od wyszkolenia oficerów i marynarzy, stąd zrodziła się potrzeba powstania szkoły morskiej.

O założeniu Szkoły Morskiej w Tczewie zaczęto myśleć już w 1919 roku. Dnia 26 sierpnia tegoż roku, z inicjatywy adm. Kazimierza Porębskiego powstała komisja mająca opracować statut, organizację i program nauczania szkoły kształcącej kadry dla floty handlowej.

W kolejnym roku Departament dla Spraw Morskich Ministerstwa Spraw Wojskowych wyasygnował 247 tysięcy dolarów na zakup i remont trzymasztowego żaglowca „Nest”, który miał być jednostką szkoleniową studentów Szkoły Morskiej w Tczewie. Remont okrętu trwał ponad rok. 4 września 1921 roku odnowionemu żaglowcowi nadano imię „Lwów”, a jego pierwszym komendantem został kpt.ż.w. Tadeusz Ziółkowski. „Lwów” był pierwszym polskim statkiem, który

przekroczył równik – stało się to podczas rejsu do Brazylii w 1923 r. Oczywiście, tę niezwykłą chwilę uświetniła ceremonia „chrztu morskigo”.

Rok 1920 był najważniejszym rokiem w historii szkoły.

Dnia 17 czerwca minister spraw wojskowych gen. Józef Leśniewski oficjalnie podpisał akt utworzenia Szkoły Morskiej w Tczewie. Szef Departamentu dla Spraw Morskich adm. Kazimierz Porębski mianował Antoniego Garnuszewskiego dyrektorem SM, kpt.ż.w. Gustawa Kańskiego – inspektorem i kierownikiem Wydziału Nawigacyjnego, inż. Kazimierza Bielskiego – Wydziału Mechanicznego.

15 lipca miały miejsce pierwsze egzaminy wstępne. Spośród 111 zdających zakwalifikowano 40 uczniów na Wydział Nawigacyjny i 18 – na Wydział Mechaniczny. Po egzaminach wstępnych świeżo przyjęci kandydaci poszli prosto na wojnę polsko-bolszewicką, a po zakończeniu działań wojennych grupami zjeżdżali do Tczewa.

8 grudnia 1920 roku, w obecności adm. Kazimierza Porębskiego, odbyło się uroczyste otwarcie Szkoły Morskiej w Tczewie i podniesienie bandery Polskiej Marynarki Handlowej na gmachu szkolnym. Kierownictwo Szkoły Morskiej i zaproszeni goście zasiedli do świątecznego obiadu z pieczoną gęsią jako daniem głównym, co na stałe weszło do szkolnej tradycji.

1 stycznia 1922 roku Szkoła Morska przeszła pod władzę Departamentu Marynarki Handlowej Ministerstwa Przemysłu i Handlu i stała się uczelnią typu cywilnego.

W 1924 roku, pod nadzorem dyrektora Szkoły Morskiej, powstała Bratnia Pomoc Uczniów Szkoły Morskiej, do której należeli obowiązkowo wszyscy uczniowie, a źródłem dochodów były organizowane przez nich odczyty, zabawy, imprezy.

W 1926 roku, po uprzednim wydrukowaniu kilku podręczników najważniejszych dla Wydziału Nawigacyjnego, podczas posiedzenia Rada Pedagogiczna wpadła na pomysł utworzenia własnej instytucji wydawniczej. Fundusz na ten cel uzyskano poprzez zastawienie papierów wartościowych wypożyczonych przez szkołę. I tak, 12 kwietnia 1927 roku, z inicjatywy dr Aleksego Majewskiego i dotacji ministra przemysłu i handlu Eugeniusza Kwiatkowskiego, rozpoczęła się działalność Instytutu Wydawniczego trwająca do 1939 roku.

Dnia 1 listopada 1926 roku nastąpiła zmiana komendanta „Lwowa”. Został nim kpt.ż.w. Konstanty Maciejewicz, od 1922 r. wychowawca w Szkole Morskiej, absolwent Morskiego Korpusu w Petersburgu, zastępca dowódcy okrętu podwodnego, któremu w 1920 r. udało się wydostać z ogarniętej rewolucją bolszewicką Rosji. Zwany „kapitanem kapitanów” jeszcze za życia stał się legendą.

Dnia 21 lipca 1928 roku Prezydent Ignacy Mościcki uroczyście wmurował pierwszą cegłę, rozpoczynając w ten symboliczny sposób budowę Szkoły Morskiej oraz Szkoły Handlu Morskiego i Techniki Portowej, a kamień węgielny poświęcił bp. Stanisław Okoniewski.

Rok 1929 rozpoczął się zatwierdzeniem pierwszego statutu Szkoły Morskiej, obowiązujący do 1939 r., jako szkoły wyższej typu zawodowego, zaś 1 sierpnia 1929 r. Dyrektorem Szkoły Morskiej został kmdr Adam Mohuczy, pierwszy komendant Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej.

Ostatnie egzaminy do Szkoły Morskiej w Tczewie odbyły się na początku maja 1930 roku, a później placówka została przeniesiona do Gdyni, gdzie powstał najważniejszy port II Rzeczypospolitej.

Szkoła Morska działała w Tczewie tylko 10 lat jednak na trwałe wpisała się w historię naszego miasta i powiatu, czego dowodem jest upamiętnienie pierwszego dyrektora Antoniego Garnuszeńskiego – Jego imię nosi jedno z tczewskich osiedli oraz Zespół Szkół Technicznych.

Istnienie tej historycznej szkoły morskich handlowych kadr odradzającej się Niepodległej jest dla powiatu szczególnym powodem do dumy i w 100-lecie jej powstania wymaga upamiętnienia i nowego impulsu w świadomości historycznej mieszkańców.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Małgorzata
Małgorzata Modrzejewska